

lyén egy
ernebben
eg kitünő
Princiar
17.

let!
idro
dinand 65
szemben)
ár
any és
cikkekben
ampák
ok
t armaturák
ények
berendezé-
ettek
let!
Oradea-Mare
Piata Unirei
2.

Ara 3 lej

Redakció: Budapest, I. Distrikt 2. II. S.
 Szerkesztő: Károlyi Károly
 Főszerkesztő: Károlyi Károly
 A kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez cím-
 zve érkezhessenek.
 A kéziratokat nem adjuk vissza.

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Egész év — 750
 Félév — 380
 Negyedévre — 200
 Egy hónap — 70
 Egy szám ára pályaud-
 varon és vidéken is 3 lej
 Bukarestben — 3-50

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 30—
 Egy szám — ck 1-50

1924 szeptember 26 Péntek

Csaj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 219. szám

5684. Elul 27

Az európai demokrácia és a zsidókérdés

Irta Keresztury Sándor

(Befejező cikk.)

Ha mámost korunk zsidóságának békés elhelyezkedési lehetőségeire komolyan gondolunk, elsősorban a Palesztina felépítését célzó munkának céljával és lehető eredményeivel kell tisztába jönnünk. Herzl Tivadar zsenitális gondolata, hogy *Ciont a világ összes zsidóságának menedékhelyévé építsék fel, rokonszenves kell hogy legyen minden őnitudoos keresztény demokrata előtt is.* Palesztina felépítése és az arab kérdés megoldása mindannyiunknak érdeke, ezért soha nagyobb bűn és ostobaság nem volt az antiszemitizmus, mint a földrengető világháború után. Meg is jegyezhetjük, hogy korunk antiszemita pártjai nagyjából azokban az államokban élnek és működnek, melyekben még nem alakult ki eléggé az emberi szolidaritás érzése és az antiszemita nagyjából azokból a volt tényleges tisztákból és dologtalan intellektuelekből kerülnek ki, akik a háború alatt jó katonai ellátásuk mellett tisztí fizetésükkel kényelmesen éltek és elszórtak a produktív munkától, a háború befejezése után pedig egyszerre kenyérlélkéltségre kényszerültek és most dologtalan szenvedélyeket igy akarják levezetni. Olyanféle összeverődött „szellemi csöcselék” ez, mint az ipari munkásság lumpenproletariátusa és lelkiületében igen közel áll a középkor zsoldos csapataihoz, akik harcoltak minden meggyőződés és lelkesedés nélkül, pusztán mesterségből s ha valaki többet ígért nekik, minden lelkiismereti furdalás nélkül pártoltak át az ellenséghez.

A mai antiszemitizmust egyáltalán nem lehet komoly és tartósan vezedelmes mozgalomnak látni. Ha vannak is olyan súlyos kilengései, mint a jószáshelyi és csongrádi merényletek, azok le fognak csendesedni és minél erősebb lesz a keresztény társadalmakban az a belátás, hogy szükséges az Európai Egyesült Államok megalapítása és az egyes európai államok közötti ellentéték kiküszöbölése, annál bizonyosabb az antiszemita pont felmorzsolódása is. Természetesen a becsületes keresztény demokráciának sem szabad tovább folytatnia eddigi kétértelmű játékát a „keresztény erkölcsi világrend” feltételei között, hanem meg kell mutatnia, hogy védelmébe meri venni az üldözött zsidóságot, vagyis eddigi szobaligán felépült okoskodásait revízió alá kell vennie és mindenre való tekintet nélkül ténylegesen vállalni az emberszeretetet, válogatás és saját hitvallásaitól tartó félelem nélkül. A demokrácia görög nyelven a nép uralmát jelenti, igyekezzünk tehát mi is hívek maradni nevéhez és arra törekedni, hogy mozgalmunk ne legyen szenteltvíz az égő föld oltására, hanem az emberi és faji egyenlőségnek és az Európai Egyesült Államok megalakulásának irányában előrehaladás jelentős tétibéli doktrína.

A keresztény embertársadalmak körében megindult ösztönös demokrácia törekvések számára Palesztina újjáépítésének és zsidó otthonná avatásának problémája elsősorban „külpolitikai” kérdés. Az európai közvélemény ma két nagyobb táborra osztható: egyik kell göröcsösen ragaszkodik a mult eredményeinek bármily uton-módon való megőrzéséhez, vagy hanyatt-homlok újít és az emberi történelem évezredek kulturális és gazdasági alkotásait a felizgatott tömegek hisztérikus idegrohamainak karmal között hagyja martalékul, a másik csoport — párhuzamosan a zsidóság érdekeivel — Európát mindenáron talpra akarja gazdaságilag és kulturális szempontból is állítani, gyakorlati megoldásokat szorgalmaz a eszközöket keres az európai szolidaritás felépítéséhez. Az első csoport egyik pólusa a francia közvélemény (mely

csak ideiglenesen hódolt be Herriot politikájának), másik véglete az orosz bolsevizmus, a második csoport pedig az angol Union of Democratic Control és a Macdonald kormány páneurópaizmusának varázsa alatt álló demokráta közvélemény. Tulajdonképpen ennek a két világnak a jobb és baloldali reakciónak és a békés fejlődésnek harca az a viszály, mely mai Európánk testén elharapózni látszik.

Oroszország a pánszlávizmust és a pánázsiai lelkiületű sárgáknek védelmét hirdeti és mindent elhővet, hogy a középeurópai apró szlávokat (csehek, tótok, bolgárok, horvátok, szerbek stb.) és Franciország németellenes közvéleményét megnyerje magának, sőt milliókat áldoz arra, hogy a Moszkvában annyit remélt világferradalmat késleltető Macdonald-szellemnek kért okozzon és az angol demokráta imperializmus kezéből kicsavarja annak legjövődimezőbb birtokát: Indiát. Az európai demokráciának azonban tudnia kell, hogy az orosz bolsevisták tervének megvalósulása azt az Angliát gyengitené, esetleg döntené meg, melynek határain belül a legreakciósbabb liberalizmusnak és konzervatívizmusnak is volt annyi belátása, hogy mielőtt látta az angol és európai közvélemény pálföldulását és azt, hogy uralmuk nem bírja a tömegek rokonszenvét,

minden vér nélkül átadta a hatalmat. Demokráciánk igyekezzon tehát tisztába jönni azzal, hogy Palesztina felépítése, mely az Indiához vezető Suez-catornát volna hivatott Anglia kezében a Kaukázus és az orosz és francia pénzzel dolgozó arabok felől biztosítani, a keresztény Európa egyik legégetőbb és legkollektivebb problémája, azon fáradozni tehát annyit jelent, mint kontinensünkön a békés megoldásokat és európai szolidaritást sóvárgó szellemet támogatni.

Az európai demokráciának és az üldözött zsidóságnak érdekei soha még talán nem voltak annyira azonosak, mint napjainkban és engem egyáltalán nem lepne meg, ha valamelyik gyűjtés alkalmából keresztény embereket is látnék Palesztina felépítésére adakozni és nagyon örülnék, ha az európai demokrácia belátna, hogy az egykori Európai Egyesült Államoknak bizony nagy szolgálatakat fog tenni Keleten egy virágzó zsidó állam, mely kontinensünk nagy jelentőségű keleti kereskedelmét lebonyolítja.

Palesztina felépítése és megerősítése az amerikai materializmus és a pánázsiai tömegbonapartizmus rövid félévszázadon között belől a Középeurópa feje fölött meginduló harcban óriási szerepet fog játszani és igen könnyen megtörténhetik, hogy ebben a szerepben a zsidóság annyira eggyé fog forni a művelt világ érdekeivel, hogy az újkor történelem kézenfogva fogja vinni a zsidó népet a XXI. század elé.

Németország körjegyzéket intéz tíz államhoz a népszövetségbe való belépéséről

Nansen visszautazott Genfbe. A francia sajtó még mindig gyanakodik

(Berlin, szept. 25. Az Uj Kelet tudósítójától.)
 A német kormány bizottságot bízott meg egy emlékirat elkészítésével, amelyben egyes kérdéseket tesz fel a német kormány azon tíz nagállamhoz, amelyek a népligának tagjai, Németországnak a népligára való belépését illetőleg. Az emlékirat felkéri az államokat a válasz megadására, mely után

Németország kérni fogja felvételét a népligába.

Nansen a Marx kancellárral folytatott tárgyalások után visszautazott Genfbe és felvilágosítást kért Briandtól, milyen magatartást fog a francia delegáció tanúsítani, ha Németország felvételét kéri a népszövetségbe. Briand azt válaszolta, hogy ez előszörben az érdekel kormányok elé tartozik, ezért a megoldást Berlinben, Párisban és London-

ban kell keresni. Hozzátette azonban, hogy semmiféle ok nem lehet a Herriot kifejtette francia álláspont megváltoztatására, mely szerint Németországot fel kell venni a népszövetségbe, ha a népszövetség szabályzatában előirt formalitásokat teljesíti. Németország kérése későn érkezik, úgy, hogy nehéz lesz addig együtt tartani a népszövetséget.

Nansen a Brianddal folytatott megbeszélés után úgy nyilatkozott, hogy Németországra néze a helyzet nem a legkedvezőbb. Reméli azonban, sikertelni fog a nehézségeket kiküszöbölni.

Páris, szeptember 25. A francia sajtó gyanakodással ir Németországnak a népszövetségbe való felvételéről. A „Quotidien” szerint veszedelmes dolog Németországgal kivétel tenni, az „Ouevre” szerint Németország részére kellene feltételeket megszabni és ehelyett Németország szab feltételeket.

Ujabb letartóztatások Beszarábiában

Titkos municióraktárt fedeztek fel Cetatea Alba mellett. Tatarescu miniszter nyilatkozata a tatárbanari szovjetkalandról

(Bucuresti Eukarest, szept. 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tatarescu miniszter tegnap a belügyminisztériumban fogadta a sajtó képviselőit, akiket tájékoztatott a beszarábi vizsgálat eredményeiről. A miniszter elsősorban megcáfolta az elterjedt tulzett híreket és közölte, hogy

Tatárbanarban hat ház és két istálló égett le.

Ciameatan nem volt tűz, Merusaniban pedig a Robca-csillád háza, ahol a terroristák municióraktára volt. Tatarescu ezután ismertetette a támadás mér közelít lefolyását és hangsúlyozta, hogy a terroristák között nem volt egyetlen zsidó vagy bolgár sem,

hanem valamennyien oroszok voltak. A támadás célja az volt, hogy Beszarábiában terrortámaszférát teremtsenek és az ottani viszonyok normalissá alakulását megakadályozzák. A kormány megtette sz

intézkedéseket a rend biztosítására. E célból egy lovasrendőr-divíziót rendeltek a vidékre, amely állandó őrzéssel fog cirkálni az egész vidéken. Elhatározták az utak sürgős megjavítását a közeledés gyorsítására és a közigazgatás nagymérvű reorganizálását, amit már régóta terveznek.

Ma délelőtt a belügyminisztériumban értekezlet volt, amelyen Vaitoiann, Mardarescu, Bratiann Vintila, Inculsz, Nistor, Fransovic és Tatarescu vettek részt. A tanácskozáson, amelyen Tatarescu elnökölt, megbeszéltek a Beszarábiában szükségessé vált közigazgatási intézkedéseket.

Tatarescu konkrét javaslatokat tett, amelyeket a Beszarábiába kiküldött közbiztonsági főtisztviselők, így Stefanescu, a csendőrség parancsnoka és Romulus Voinescu sziguranca vezérfelügyelő is magukéva tettek.

Azután elhatározták, hogy megkezdik az utak kijavítását, megteszik az intézkedéseket a távíró- és telefonvonalak rendbehozatalára, folytatják a közgazdasági purifikálást.

A „Vitorul” szerint Cetatea-Albától hat kilométernyire

Saba községben egy municioraktárt fedeztek fel,

amelyben sok hadianyag volt felhalmozva. A vizsgálat során számos letartóztatás történt.

Egyetlen zsidó sem akadt...

„... a románokat és zsidókat előbb elverték, azután halállal fenyegették meg, ha nem árulják el, hová rejtőzött el Zotovicu csendőrnagy. Az összevert és halállal fenyegetett románok és zsidók közül annak ellenére, hogy valamennyien tudták az őrnagy rejtékéről, egy sem volt kapható árulásra.”

„... különösen hangsúlyozom, hogy a terroristák között egyetlenegy zsidó és bolgár sem akadt, mindannyian oroszok voltak.”

Az első idézetet Busila műszaki felügyelőnek a tatarbunari diktatúrát részletesen ismertő hivatalos jelentéséből iktattuk ide, a második idézet Tatarescu miniszternek a sajtó részére adott nyilatkozatából való. Bnünket nem lep meg a két nyilatkozat tartalma és észületén bevalljuk, nem is vártuk ezeket a hivatalos megajánlókat, annyira magától értetődőnek tartottuk, hogy a beszarábiai zsidóságnak, éppúgy mint bármelyik másik országrész zsidóságának, semmi lelki közössége sincsen az ország konszolidációja ellen irányuló destruktív mozgalmakkal. Mi tudtuk nagyon jól, hogy Románia zsidósága éppúgy a szívén hordja az ország fejlődésének gondolatát, amely végeredményben saját boldogulásának útjához is vezet, mint akár maga a többségi nemzet.

Hogy a **végleteken mozgó politikai táborok** az ország valamennyi nemzetiségéből hikerülő **vezérek** mellett zsidókat is találhatunk, abból a zsidó nép karakterére nem lehet és nem is szabad több következtetést levonni, mint amennyit esetleg abból, hogy ezeknek a szervezeteknek szép számmal vannak román vezérei is. Mert a forradalmi és felforgató szervezetek vezérkarában ülő románok, vagy zsidókat **egyéni diszpozíciója és semmiesetre sem népi sajtósága sodorta a végletek felé. A zsidóság egyeteme** éppúgy nem vonható ezeknek az egyedeknek működéséért **szolidáris felelősségre**, mint ahogy soha senkinek sem jutott eszébe, még a legreakciósabb mentalitást képviselő csoportoknak sem, bármelyik országban kitört zavarokért, az illető nemzet egyetemét felelősségre vonni a történelem ítélőszéke előtt.

A gyűlölet szította antiszemita mozgalom éppen ott követte el a legusgyóbb bűnt, hogy a népek öntudatába valósággal belekényszerítette a zsidóság **kollektív felelősségének** gondolatát. **A szétzúrt, vagy az egyáltalában nem létező eseteket ebből a szempontból általánosító röpiratok egyik legfőbb érve a zsidóság ellen az, hogy az ország rendjét felforgató mozgalmakban vesz részt.**

Ezért örülünk a fenti két nyilatkozatnak és ezért tartozunk igaz köszönettel Tatarescu miniszternek és Busila műszaki felügyelőnek, akik — és valószínűleg tartjuk, hogy tudatosan tették — tulajdonképpen az antiszemita röpiratok vádjaira feleltek. Az ország egyik főtisztviselője jelenti ki, hogy a tatarbunari zsidóság akkor sem tántorodott meg államhűségében, amikor halállal fenyegették és test-lelkét veréssel gyötörték meg, Tatarescu miniszter pedig kihangsúlyozza, hogy a terroristák között egyetlen zsidó sem akadt.

Mi nem akarunk ellenfeleink fegyvereivel élni és nem írjuk a tatarbunari zsidóság magatartását az ország egyetemes zsidóságának jávára. Eszünk ágában sincsen a tatarbunari zsidókért az esetleges zsidó spagyilkosnak megkegyelmeztetését követelni, mint ahogy a lázító anti zemita röpiratok az egyik szenátusi bombamerénylőért az egész zsidóságot akarják felelősségre vonni. De annyit megkövetelünk és joggal követelhetjük meg, hogy a tatarbunari eset mementója legyen a felelőtlen uszítóknak és a tatarbunari zsidók megbecsülésén keresztül ébredjenek rá, hogy agitációs eszközeik mennyire nélkülözlik a minden eszmei mozgalomnak szükséges logikai és erkölcsi alapot. Ezt már nem is mi állapítjuk meg. Őnként következik Tatarescu miniszter és Busila felügyelő nyilatkozataiból.

Harminc konkrét vád van Coroiu ellen

168 ezer lej hivatalos pénzt is sikkasztott Nagyvárad volt pénzügyigazgatója. Olteanu vezérfelügyelő Bukarestben jelentést tesz a vizsgálatról

Oradea-Mare-Nagyvárad szeptember 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az állásától felfüggesztett Coroiu Sándor nagyváradai pénzügyi inspektor ellen a kihallgatások során eddig harminc konkrét vádat adtak be a vizsgálatot vezető Olteanu vezérigazgatóhoz. A ma kihallgatott jelentkezők közül kiemelkedik Vacarescu Sándor pénzügyi főtanácsos feljelentése, aki azzal vádolja meg Coroiut, hogy 168 000 lejt sikkasztott. Vacarescu feljelentésében előadta, hogy

a CFR. nagyváradai jóléti intézményének feloszlása

idején, a pénzügyminiszter utasítása szerint, a nagyváradai pénzügyigazgatóságnak kellett a jóléti intézmény rakárában lévő árukat átvenni és azokat olesó áron a CFR tisztviselői között kiosztani. A rendelkezés értelmében Coroiu pénzügyigazgató az áruk átvételére Vacarescunak adott utasítást, aki a raktárt leltár-

szerűen át is vette. Ennek megtörténte után Coroiu úgy rendelkezett, hogy a jóléti raktárból átvett árukat Vacarescu

ne ossza ki kedvezmény gyanánt a vasuti tisztviselők között,

hanem randes napi áron adja el a közönségnek. Vacarescu főtanácsos a felsőbb utasítás alapján az árukat néhány kereskedőnek és magánembernek adta el, a befolyt 168.000 lejt psdig átadta Coroiunak. Minthogy a pénzügyi inspektor ellen most vizsgálatot indítottak, felmerült benne az a gyanu, hogy Coroiu az annakidején átadott 168 000 lejt sikkasztotta. Ennek megállapítására vizsgálatot kezdett és a vizsgálat során bizonyossá vált, hogy a kérdéses összeget Coroiu volt pénzügyi inspektor valóban sikkasztotta.

Olteanu vezérfelügyelő egyébként ma Bukarestbe utazott, hogy a vizsgálat eredményéről jelentést tegyen a pénzügyminiszternek.

Hogyan élnek a külföldi diákok Párisban

Az egyetemi és egyetemen kívüli diákélet. Palesztinai diákok a párisi egyetemen

(Páris, szeptember 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Alig van Európának olyan egyeteme, amelyen a diáknak annyi alkalma volna a tanulásra, mint éppen a párisi „Alma Mater”-en. A tudományos kiképzést illetően ugyan a na gyobb német egyetemek jóval fölötte állanak a világ összes egyetemeinek, azonban túlszűköségük miatt igen meg van nehezítve bennük a diákok gyakorlati kiképzése. Az elméleti kiképzésre viszont a nagy számú német kézikönyvek bőréges lehetőségét nyújtják.

Az egyetem laikus hallgatói

Párisban azonban utyanannyira gyakorlati mint elméleti a kiképzés, amiért is az utóbbi időben a világ minden részéről özönlének ide a diákok. Az egyetem természetesen lépést tart a diákok számának növekedésével és egyre több és több új tanárt biz meg gyakorlati előadások tartásával, amire igen logikusan a legnagyobb súlyt fektetik.

Míg például az elméleti előadásokon, amelyeken laikusok és nemesik egyetemi hallgatók vehetnek részt, sokszor egyetemi hallgató nincsen is jelen, addig a gyakorlatok látogatására névsorolvasás után szólítják a diákokat. Az elméleti előadások bár magas színvonalúak, mégis a terminus technikusoknak a lehetőség határáig való mellőzése miatt a nem egyetemi hallgató publikum is megértheti azokat, főképpen pedig azok, akik az év kezdetől minden előadáson részt vettek. Mert bizony a párisi publikum üres idejében az egyetemre jár. Van például egy öreg asszony, aki az egyik tanárnak minden előadását végighallgatja már öt év óta. A tanár nem is kezd hozzá az előadáshoz, míg az — előtte személyesen ismeretlen — öreg asszony a tanterem első padjág csoszogva helyet nem foglal.

Beiratkozás és avatás Párisban

A külföldi diákok felvétele nem ütközik nehézségekbe a párisi egyetemen. Annyi bizonyos, hogy a szövetséges állambeli diákok könnyebben jutnak be, mint például a németek, de felvétel után mindenki egyformán tanulhat és egyformán kezelik őket a vizsákon. A beiratkozás ugyanugy meg, mint békében. A diák bemutatja érettségi és születési bizonyítványát, befizeti a díjakat és mindjárt az egyetem polgárává iktatják. Idegen egyeteméről jövő diákoktól nem kívánunk távozási bizonyítványt sem, csak eredeti indexet és iratokat. Állampolgársági, vagy éppen nemzetiségi bizonyítványról szó sincsen.

Érdekes ceremóniák között zajlik le a doktorrá avatás. Az utolsó vizsgák után az orvosjelöltnek tézist kell kidolgoznia, amire több klinikai beteget bocsátanak rendelkezésére. Ha a tézist jól dolgozta ki, akkor azt egy háromtagú bizottság előtt tünepélyesen fel kell olvasnia. A tézis felolvasására diszruhában jelennek meg egy a bizottság tagjai, mint a jelölt is. A bizottság (az orvosi szakon) kárminvörös köpenyben jelenik meg. A köpeny ujján ugyanolyan színű szalagok, gallériján krém sáv van.

Fejükre aranyszínű magas, henger alakú sapkát tesznek, amelyről a köpeny színeinek megfelelő rojtok csüngenek alá. A jelölt szótlan a szakjának megfelelő szitu köpenybe öltözik. A jogi szak téglavörös. A Sárbonneon sarga a szín. Ha a tanárok a tézist elfogadják, csak akkor következik a formális doktorrá avatás.

Palesztinai zsidó fiúk a párisi egyetemen

A külföldi diákok sokszínű tengerében csöpp kis szigeteket alkot a palesztinai zsidó diákok csoportja. Az elmúlt évben körülbelül nyolcvan palesztinai zsidó diák iratkozott be. Legnagyobb részük a méraóhi fakultásra. Ezek a diákok egymásközött héberül, idegenekkel angolul és franciául beszélnek. Héber érettségijük van, sőt az utlevélük is héberül van kiállítva. Tekintve az egyptomi font kurzusát, igen jól élnek. Más államok diákjaival igen jó viszonyban élnek és a francia zsidó családok is igen szívesen látják őket, bár az egyéb államok diákjaival szemben megállapítható a francia családok zárkózottsága. Ez magyarázza meg egyébként azt is, hogy külföldi diák még jópénzért is alig helyezkedhetik el valamelyik családnál teljes ellátásra.

Nehezen élnek a szegény diákok

A megélhetési viszonyok természetesen nem a legjobbak a diákok részére. A szegényebbek közül alig egyhány tud szert tenni valami mellékkeresetre. Zene, nyelv, vagy más órák adásával itt nem igen lehet boldogulni, mert a közönség részére ingyen állanak rendelkezésre a különböző zeneiskolák és az államilag alkalmazott nyelvtanárok. Alig-alig akad egy-egy család, amely angol, vagy olasz társalgót keres. Így a szegény diákok boldogulása Párisban igen nehéz.

A francia állam azonban a szövetséges állambeli diákokkal szemben elég figyelmes és némi havisélyt nyújt az egyébként minden szempontból kifogástalan magasabb évfolyamu diákoknak. A zsidó diákokat az ICA és az Alliance is segítyezi, de szűkösen.

A szórakozásra igen sok kedvezményt biztosítanak a sportegyletek, azonkívül az „Association Generale des Etudiants de Paris, amely ingyen, vagy kedvezményes színházjegyekhez és kölcsönkönyvekhez juttatja a diákokat. Sok szórakozásra különben nem igen van idő, mert reggel hét órákor már kezdődik az élet a klinikákon s a rendszeres professzor sokszor zsörtölődik a későn jövőekkel. Igaz, hogy amellett lovagias is a tanár és nem sérti meg a diákokat akkor sem, ha azok zajongással zavadják meg az előadását. Jellemző erre Carnotnak, a terápsutika ötletes, nagy tudású és népszerű öreg professzorának, párbeszéde a hátulsó padban öneklő és zajongó diákokkal, akikről azt kérdi:

— Est-ce que vous m'entendez messieurs d'en arriere? Hállanak-e engem uraim ott hátul? És nem esik neki rosszul, ha a diákok a következőképpen felelnek:

— Et vous nous entendez monsieur en avant? És ön, uram, ott elől hall-e minket? Mert ő is szereti a diákjait.

— Hal

Az elmúlt évben lesz tíz Wolffsohn és ma férfiak mélyenszántó Herzl Tivad a vezér elha intézője, gy teinek örök m szalomuscha Herzl cionista sze Max Nordau tota magá Wolffsohn dezte: „V akarja vállal Nordau aki lehet, az A szabát Wolffsohn körülbelül h zán méltó é Wolffsohn cionista volt ban, Darbja hiva, aki De zsidó nevelés volt az orosz galmának sz sohn elkert ben mindig dalmáról és reménye vill Chon ezme felelt korál a zsidó prob a körökkel, jk és így k vezetője volt kisdója a „E

A cionist lett, miután is küzdelme Elisó nyilván Kolnben a H mer beszéde vált. Nyitán szükég van igen jó fia l polgára. 189 brostrája a 1896 őszén hogy a köln kusan viselte költségére szsal a me Wolffsohnba hogy Herzl valójában cí maga utazot beszélgetésöl musban való lotta a Choy ellentétek aki a Chove alkalmas 18 kbenjárás vel tanácsko nénye az le obeni konar

Az első munka, ami von. Herzl legjobb taná bank tervé Wolffsohn é el t Herzl utaztak Kon tek fel el er gr-szszon, ott. Wolffso barátjára.

Önkény a az Herzlin elhagyni a e is, hogy a e m.a. Olyan nem, mint azon, ami le E szavak hogy a level kongresszus

ellen

gazdátja. Olteanu

nek megtörténte uán

ny gyanánt a vasuti

adja el a közönség

Minthogy a pénzügyi

gálátot indítottak, fel

000 lejt elikkasztotta.

szá vált, hogy a kérdé

lt pénzügyi inspektor

5 egyébként ma Baka

viszogat eredményéről

gymeniszternek.

arisban

aris egyetemen

egas, hengeralakú sap

köpeny színeinek meg

A jelölt színté a

köpenybe öltözik. A

Sarboneon sírga a

zist elfogadták, csak

lis dotorrá avatás.

uk a párisi egyetemen

zinü tengerében csöpp

lesztinai zsidó diákok

a körülbelül nyolcvan

kozott be. Legnagyobb

sra. Ezek a diákok

legenekkel angolul és

érettségijük van, sőt

an kiállítás. Tekintve

t, igen jól élnék. Más

viszonyban élnek és

igen szívesen látják

k diákjaival szemben

családok zárkózott

egyébként azt is,

pénzért is alig helyez

ládnál teljes ellátásra.

ek a szegény diákok

k természetesen nem

ére. A szegényebbek

szert teenni valami

relv, vagy más órák

nek megtörténte uán

ny gyanánt a vasuti

adja el a közönség

Minthogy a pénzügyi

gálátot indítottak, fel

000 lejt elikkasztotta.

szá vált, hogy a kérdé

lt pénzügyi inspektor

5 egyébként ma Baka

viszogat eredményéről

gymeniszternek.

arisban

aris egyetemen

egas, hengeralakú sap

köpeny színeinek meg

A jelölt színté a

köpenybe öltözik. A

Sarboneon sírga a

zist elfogadták, csak

lis dotorrá avatás.

uk a párisi egyetemen

zinü tengerében csöpp

lesztinai zsidó diákok

a körülbelül nyolcvan

kozott be. Legnagyobb

sra. Ezek a diákok

legenekkel angolul és

érettségijük van, sőt

an kiállítás. Tekintve

t, igen jól élnék. Más

viszonyban élnek és

igen szívesen látják

k diákjaival szemben

családok zárkózott

egyébként azt is,

pénzért is alig helyez

ládnál teljes ellátásra.

ek a szegény diákok

k természetesen nem

ére. A szegényebbek

szert teenni valami

relv, vagy más órák

Wolffsohn Dávid

Halála tiz éves évfordulójára

Az elmúlt szerdán jeleztük, hogy e napokban lesz tiz eszendeje annak, hogy David Wolffsohn örökre lehunyt szeméit. Egyike volt ama férfiaknak, akik a cionista mozgalomban mélyenszántó, maradó emléket hagytak. Herzl Tivadar legodaadóbb munkatársa volt és a vezér elhalálása után nemcsak hagyatékának intézője, gyermekeinek gyámja és naplójegyzeteinek őrzője lett, hanem vezetője annak a mozgalomnak, amelyet Herzl teremtett. Wolffsohn Herzl halála után nem akarta átvenni a cionista szervezet vezetését és erre az állásra Max Nordau ajánlotta fel. Ez azonban elhárította magától a megüszelést és amikor Wolffsohn Nordau előtt kétségbeesetten kérdezte: „Vájon ki legyen tehát, ha ön nem akarja vállalni, ki lehet elnökünk?”

Nordau nyugodan felelt: „Aki legyen és aki lehet, az itt van a szobában.”

A szobában csak ők ketten voltak. Wolffsohn vállalta az elnökséget, amelyet körülbelül két évig töltött be, mint arra igazán méltó és érdemes férfi.

Wolffsohn már jóval Herzl fellépése előtt cionista volt Apja egy német-orosz határvárosban, Durbjanyben a haszkála-mozgalom nagy híve, aki Dávidot felvilágosított, de szigorúan zsidó nevelésben részesítette. Atyja is cionista volt az oroszországi zsidók Choveve Cion mozgalomának szellemében. Amikor David Wolffsohn elkerült hazulról, apa és fia levelezéseiben mindig említés történik a zsidó nép fájdalomról és szenvedéséről, egyúttal a megváltás reménye villant fel ez írásokban. A Choveve Cion emekörében nevelt David Wolffsohn felöltött korában is intenzív módon foglalkozott a zsidó problémákkal, barátságot keres azokkal a körökkel, amelyek a cion gondolatot táplálják és így kerül David Gordou közelébe, aki vezetője volt a Caibath-Cionmozgalomnak és kiadója a „Hamagid“ című heber lapnak.

A cionista eszme aktív munkása 1892-ben lett, miután hosszú és fáradságos egzisztenciális küzdelem után szép pozícióra tett szert. Első nyilvános szereplése akkor volt, amikor Koluben a Bnei Bri h páholyban dr. Bodenheimer beszéde kapcsán a cionizmus mellett érvelt. Nyíltan kimondta, hogy a zsidó államra szükség van és aki elősegíti ezt az eszmét, még igen jó fia lehet annak az országnak, amelynek polgára. 1895-ben jelent meg Herzl Tivadar brosurája a „Judenstaat“, de csak egy év múlva, 1896-ban találkozott a két férfi. Érdekes, hogy a kölni cionista csoport eleinte szkeptikusan viselkedett Herzlrel szemben és Wolffsohn költésére dr. Holzmasut kiküldték Bécsbe szál a megbízatással, állítsák meg, vajjon Herzl valóban cionista-e. A megbízott jelentette, hogy Herzl nemcsak írásaiban, hanem egész valójában cionista. E jelentés alapján Wolffsohn maga utazott Bécsbe, felkereste Herzl-t és első beszélgetésük után felszámolta neki a cionizmusban való közreműködését. Egyúttal felajánlotta a Choveve Cion és a cionisták közötti ellentéték közvetítését, amire, hite szerint ő, aki a Choveve Cion híve volt, leginkább volt alkalmas 1897 márciusában Herzl Wolffsohn közbenjárására a berlini Choveve Cion vezetőivel tanácskozásokat folytatott, amelynek eredménye az lett, hogy Herzl megbízta a müncheni kongresszus egybehívására.

Az első kongresszus óta nem volt cionista munka, amiben Wolffsohn nem részesedett volna. Herzl haláláig hűséges barátja és egyik legjobb tanácsadója volt. A zsidó gyarmatosítóbank terve és munkálatai jávársában David Wolffsohn érdeme. Minden diplomáciai lépés előtt Herzl Wolffsohonnal találkozott, együtt utaztak Konstantinápolyba. Csak egyszer mentek fel elen évek közöttük, a harmadik kongresszuson, amely a bankalapítás jegyében állott. Wolffsohn beigazolta, hogy méltó Herzl barátjára.

„Önkényesen — írta Wolffsohn a kongresszus után Herzlnek — sem én, sem ön nem fogjuk elhagyni a cionizmust. Mert én hiszek abban, hogy a cionizmus vezetése csak ön alkalmas. Olyan mélyen gyökeresek az a hit bennem, mint ahogyan a hívő esz és rajong azén, ami legszeatebb élte.”

E szavak annyira megindították Herzl-t, hogy a levelet sűrgőben köszönte meg. A kongresszusokon Wolffsohn, noha mindig a

háttérben maradt, mégis vezető szerepet játszott. Herzl halála után felhívást intézett a zsidó néphez, és ősrólan szorúan az összes cionistákhoz, hogy „adják meg Herzl gyermekeinek azt, amit az elhunyt vezér miattunk és a mi érdekünkön tőlük megvont.”

Fajdalom, a zsidó nép ezt a becsületbeli kötelességet nem teljesített úgy, ahogyan ezt teljesítenie kellett volna.

A hetedik cionista kongresszuson Wolffsohnt megválasztották a szűkebb Actions Comité elnökévé és ilyen módon Herzl utódja lett. Emlékezetes záróbeszédében hangsúlyozta, hogy a bázeli programot nemcsak hirdetni kell, hanem ez legyen szigorú, áthághatatlan kerete a gyakorlati Palesztina munkának. Ebben az értelemben dolgozott a következő években is és amikor az ellenzék a mindénáron mindenekelőtt való gyakorlati munkát követelte Palesztinában, a nyolcadik kongresszuson kijelentette, hogy kísérletezésektől és esetleg balul kiüthető próbáktól tartózkodni akar mindaddig, amíg a felelősséget viseli. Azonban nyomban érintkezésbe lépett a török kormánnyal és minden igyekezete az volt, hogy a Zsidó Nemzeti Alap a palesztinai vállalkozásoknál minél nagyobb befolyásra tegyen szert.

Letartóztatták a szerb király vendégét

Kommunistának nézték Lampson angol diplomatát

(Belgrád, szeptember 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kétségtelenül affér foglalkoztatja két nap óta a jugoszláv politikai és társadalmi köröket. Az incidens középpontjában Lampson angol diplomata áll, aki a brit külügyminisztérium közép-európai ügyosztályának igazgatója. Lampson kormányának megbízásából érkezett néhány nappal ezelőtt a szerb fővárosba, hogy Jugoszlávia belső és külpolitikai viszonyairól tájékozódjék.

A diplomatát persze nagy udvariassággal és tisztelettel fogadták a belgrádi külügyminisztériumban, diszvacorát adtak tiszteletére, egy s óval mindenben arra törekedtek, hogy Lampson a lelkileg-mesébb impressziókat szerze a jugoszlávok fővárosában.

Lampson nemrégiben Sándor király is vendégül látta beljei nyaralójában. A diplomata elragadtatással fogadta a szerbek végtelen vendégszeretét. Beljéből való elutazása után azonban kínos epizód zavarta meg Sir Lampson utját. A diplomata utója ugyanis későn este érkezett a horvátországi Belovára, ahonnan Gyurgyevác irányába akarta folytatni utját. A sofőr, aki nem ismerte az utat, a város

határában egy csendőrtől kérdezősködött, mire a csendőr leigazoltatta a sofőrt és az autóban ült Lampson.

Minthogy a diplomata utlevél angol nyelven van kiállítva, a csendőr pedig véletlenül nem tud angolul, az utasok rögtön feltűnően gyanasaknak látszottak előtte, ezért a csendőr az autót visszarendelte és az angol diplomatát, mint veszedelmes bolsevik agitátort, bekísérte a városi fődába.

Három nagynevű professzor ellen bünpört indított a bécsi államügyészség

Három műtét — három halott. Elitéli a bécsi ügyészség beavatkozását

(Bécs, szeptember 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bécs orvosi köreit és az osztrák főváros egész közvéleményét egy érdekes bűnpör tartja izgalomban. A bécsi államügyészség három hírvál orvosprofesszor ellen bünpört indított, azzal vádolva őket, hogy tiltott műtétek elősegítésével három asszony halálát okozták. A három orvost külön-külön három asszony kereste fel, ahikről a professzorok megállapították, hogy tudórszések és így rajtuk a műtét végrehajtása a törvény értelmében is megengedett, sőt szükségeszerű.

Az ügyészség által vádolt professzorok között elsőt O. professzor, volt udvari tanácsos, egyetemi tanár szerepel, akit egy asszony azért kerestett fel, hogy kikérje véleményét egészségi állapotáról. Az asszonyról a professzor megállapította, hogy kezdődő tüdőveszélyes állapotban szenved — s így

megengedettnek nyilvánította a műtét végrehajtását. Az ügyészség szerint a professzor diagnózisát tulzított volt és a boncolás megállapítása szerint a műtét következtében elhalálozott asszonyon semmiféle tüdőinfekció nem lehetett konstataálni. Ezzel szemben az a vélemény, hogy egy hírneves tüdőspecialista diagnózisát nem devalválhatja a boncoló orvosok véleménye, hiszen csak olyan eset van, amikor a tuberkulitikus megbetegedések kéthónapos lázzal járnak, anélkül, hogy a Röntgen-vizsgálat ki tudná mutatni a tüdőben a tuberkulitikus szimptomákat. Az ügyészség ugyanazzal a váddal illeti Ausztria egyik leghíresebb tüdőspecialistáját: S. professzort is, aki ellen az ügyészség azt hangoztatja, hogy

Népszövetségi kölesön a görög menekülteknek

Genf, szeptember 25. A népszövetség Görögországnak a kisázsiai menekültek elhelyezésével kapcsolatos munkálatokra tísmillió font kölcsönt engedélyezett. A kölcsön biztosítékul a görög állami bevételek szolgálnak, népszövetségi ellenőrzéssel. A kölcsönre az angol állami bank kétmillió fontos előleget már kiutalt.

keztében került műtét alá. A szobanforgó asszony első látásra tüdővész és folttebb gyenge szervezettű nő benyomását keltette és így az ügyész vádja a valóságban alig állja meg a helyét. Annál inkább valószínűtlen, hogy a hitű tüdőspecialista okozta volna az asszony halálát, mert kiderült, hogy az asszony az orvosi műtétet megelőzőleg egy szűrtüdővel járt, aki súlyos beső sérülést szenvedett az asszony ezen sérülés következtében beállott vérzésbe halt bele.

A harmadik vádolt, N. tanár szintén tüdővész kenstatált egy asszony, akin a diagnózis alapján műtétet hajtott végre. A műtétbe ez az asszony is belehalt. Az ügyészség most vádat indított N. professzor ellen is.

A bécsi sajtó igen élénken kommentálja az ügyészség eljárását a három nevű professzorral szemben. A lapok és a közvélemény nagyrésze

élesen elítéli az ügyészség vádindítványát,

annál is inkább, mert a professzorok szakhatározó és kétségtelen jóhiszeműségét alig érheti kritika. A professzorok éppen az asszonyok életét akarták megmenteni és semmiestre sem tettelezték fel, hogy azok életének veszélyese ésa szándékukban lett volna.

Népszövetségi kölesön a görög menekülteknek

Genf, szeptember 25. A népszövetség Görögországnak a kisázsiai menekültek elhelyezésével kapcsolatos munkálatokra tísmillió font kölcsönt engedélyezett. A kölcsön biztosítékul a görög állami bevételek szolgálnak, népszövetségi ellenőrzéssel. A kölcsönre az angol állami bank kétmillió fontos előleget már kiutalt.

Meghíusult az angol-német kereskedelmi szerződés

Macdonald új gazdasági tárgyalásokat kezd Oroszországgal

(London, szeptember 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol főváros sajtója felülvizsgálta a közli az angol-német kereskedelmi tárgyalás meghíusulásáról szóló jelentést. A lapok általában rezervált magatartást tanúsítanak és tartózkodnak minden kommentártól. A hivatalos közlemény csupán annyit mond, Fontaine angol és Stockhammer német delegációfőnökök megbeszéltek a tárgyalást, mert nem tudtak közös alapot teremteni a szerződés megkötésére. Általános meggyőződés szerint a tárgyalás azért hiúsult meg mert Németország nem hajlandó adómentességet nyújtani az angol áruknak.

Páris, szeptember 25. Politikai körök egyre fokozódó érdeklődéssel tekintenek a francia-német kereskedelmi tárgyalások elé. A „Ere Nouvelle” értesítése szerint Franciaországnak tekintettel kell

lennie Belgiumra és Olaszország Lotheringjára. Elzász ugyanis gazdaságilag szintén Németországra szorul.

London, szeptember 25. A „Times” szerint Macdonald közelebről tárgyalásokat kezd a szovjetkormánnyal a megváltozott viszonyoknak megfelelően.

Jól értesült körökben úgy hírlik, hogy a Németországnak nyújtandó negyvenmillió font kölcsön folyósítására az intézkedések megtörténtek. A tervezet szerint Amerika húszmilliót, Anglia tizenötmilliót jegyeztet.

Newyork, szeptember 25. Az amerikai sajtó a jóvátételi kérdés megoldásának és Közép-Európa gazdasági konszolidációjának tüneteként említi, hogy az európaiak dollárvásárlása megszűnt és a dollár növekvő tömegében özönlik vissza Amerikába.

Amire bünhocsánat nincsen!

A ros-hassáná régi hagyománya nemcsak külső ünneplést, hanem belső számvetést is parancsol minden zsidóra. Magabizálást, mellyel becsülettel átgondoljuk: mi rosszat tettünk az évbe, milyen kötelességünket nem teljesítettük, mivel vétettünk felebarátaink ellen. Odafenn az égben szigorúan nyilvántartják a bűnket és az elényeket, mi jót tettünk, mi rosszat és azok szerint hozza meg Isten ítéletét egy új esztendő sorsára. Magunkbazzállással kieszközölhetjük azoknak a bűnöknek a bocsánatát, melyeket Isten ellen követtünk el. Egyetlen-egy bűn van, mely nem nyerhet bocsánatot és ez a népünk ellen való.

Tegyen most számvetést ros-hassáná alkalmából minden zsidó: teljesítette-e kötelességét népünkkel szemben, hozzájárult-e energiával, pénzzel, hogy beteljesedjék megint az az idő, amikor a világgosság Cionból sugárzik ki és Isten szava szól Jerusolájmiból. Tegyen számvetést szigorú mértékkel mindenki: mivel járult hozzá, hogy népünk üldözöttjeinek, hajszolt testvéreinek otthona legyen, mit tett, hogy végre nyugalmat találjon, békés munkát, kinek helye, maradásra a népek között nincsen.

A ros-hassáná ünnepi jókívánságot mi most jótét, becsületes zsidó kötelességteljesítéssé vádtjuk át. Elkálajuk minden zsidó házhoz, minden zsidó üzletbe, minden zsidó vállalatához, bankhoz a Keren Kajemet Lójszrael derék munkás ifjait és leányait és felszólítunk mindenkit: teljesítse népével szemben kötelességét. Teljesítse úgy, hogy ezzel legyek megterhelést sem vállal, hiszen a szokásos újévi jókívánságát közli ennek fejében minden rokona, jóismerőse, barátja számára az Uj Kelet.

Hazug lenne az ima, lélek nélkül való az ünnepi magabizáltság akkor, ha Erdély és Bánság bárki zsidója nem érezné át, hogy szavakkal elmulasztott tetteket pótolni nem lehet és az igazi micva, az igazi kötelességteljesítés az, mikor hozzájárulunk ahhoz, hogy Erec Jiszrael szent földje — zsidó föld legyen. Aki megtagadja a ros-hassáná üdvözlést megváltását, az tudatosan írja be a bűnök könyvébe: vétkeztem önmagam és vétkeztem népem ellen.

Váltsa tehát meg mindenki újévi üdvözlését úgy, hogy e pénzekből Erec Jiszrael földjét vásároljuk meg, adja fel mindenkét ros-hassáná üdvözlésmegváltását az Uj Keletben, a Keren Kajemet javára.

A tíz bünbánati napot kötelességteljesítés napjaivá akarjuk tenni, a jóvátétel napjaivá és ezért Jomkippurig folytatjuk a ros-hassáná akcióit, hogy amikor a sófórok megszólalnak, Jomkippur estéjén azzal a tudattal halihossa minden hívő zsidó, hogy teljesítette és teljesíti mindig kötelességét népével, Erec Jiszraellel szemben.

A Keren Kajemet főirodája

Milliók kártérítési pör egy verekedés miatt

Egy hóstáti legényvírussal epilógusa

(Cluj-Kolozsvár, szept. 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Székely István hóstáti legény hosszú hónapokon keresztül udvarolgatott egy gazdag hóstáti parasztnőnek. A fiatalok minden tekintetben megértettek volna egymást, ha a leány szépsége nem vonzotta volna köréje a környékbeli legények egész gárdáját, amit a szerelmes Székely István rossz szemmel nézett és egy alkalommal egy másik legény jelenlétében idegesen szól rá a leányra.

— Nem értelek téged, mit akarsz állandóan ezzel a sok legénnyel. Ha nem szeretsz engem, miért nem mondod meg, hogy ne töltsöm hiába körülöttem az időmet. Vagyok olyan legény, mint a többiek.

A lány a legény kiakadására nem adott határozott választ. A másik legény, aki a bejelentésnél jelen volt, dicsekedésnek minősítette Székely kijelentéseit és azonnal értesítette arról Székely vetélytársait. A legények eddig is rossz szemmel nézték Székely udvarlásait és csak az alkalomra vártak, hogy összehúzóhassanak vele és a kijelentés után elérkezettnek látták az alkalmat is.

A múlt év augusztus 5-én Székely István székéren akart Kolozsra kimenni. A székéren ült a hóstáti legény menyasszonyjelöltje és annak szülei is. A székér lassan trappa haladt a Honvéd utcán végig, amikor az egyik milliósos hóstáti gazda fiának, Gombos Józsefnek a vezetésével tízenöt botokkal és késekkel felfegyverezett legény feltartóztatta a székéret. A székéren ülők nagyon megijedtek a nemvárt támadástól és eszeveszetteen ugráltak le a székérről. Már mindenki elmenekült, csak Székely István nem akít a legények közrefogtak és botokkal ütlegelni kezdték, majd pedig kést rántva több szarást ejtettek rajta, úgy hogy eszméletlenül hanyatlott az út porába.

A legények folytatták volna a verekedést és

talán agyon is ütötték volna Székelyt, ha a közelben labó gazdák nem avatkoznak bele a verekedésbe és vasvillákkal szájja nem zavarják a virtuskodó legényeket.

Székely István a mentők beállították a sebészeti klinikára, ahol megállapították, hogy a jobb alsókarja a csukló felett át van szurva és azonnali operációra van szükség. A kórházban a félig agyonvert legényt megoperálták de több heti kórházi kezelés után is csak mint rokkant távozatott, mert a jobbkezét nem tudja használni. Az orvosi vélemény szerint a jobb karja a verekedés következtében idegbénulást szenvedett és ötven százalékan rokkantává vált.

Székely István kártérítési pert indított dr. Kepes Imre ügyvéd útján a támadó legények ellen. A kártérítési keresetében Gombos József és társaitól kártérítés és különböző orvosi és ügyvédi költségek címén 753 600 lejt követel.

Az érdekes kártérítési ügyben tegnap volt a kolozsvári törvényszék előtt a tárgyalás, de nem került ítélethozatalra a sor, mert a bíróság a bizonyítékok hiegészítését rendelte el és az ügyben újabb tárgyalást tűzött ki. A több mint háromnegyvedmillió kártérítési per iránt jogász-körökben nagy érdeklődés nyilvánul.

Roshasana: szept. 29.

Ha barátaitoknak és ismerőseiteknek az Uj Keletben

közlitek újévi üdvözléteket, akkor ezzel a Keren Kajemeth munkáját támogatjátok, mert a közlés díja Erec Jiszrael földjének visszavásárlását szolgálja.

Georgiában ötezer embert öltek meg a bolsevikiek

Páris, szeptember 25. A „Chicago Tribune” trapezuti je entést közöl, mely szerint a bolsevikiek Georgiában ötezer embert öltek meg a lázadás elfojtása alkalmával.

Hatvan embert megölt a ciklon

Páris, szeptember 25. Newyorkból jelenti a „Chicago Tribune”, hogy a Minnesota állam-beli Wisconsinban óriási ciklon dühöngött. A vihar hatvan embert megölt.

Béketárgyalások a kínai felkelők és a kormány között

London, szept. 25. Sanghaji lapjelentések szerint az egymással szemben álló kínai ellenfelek állítólag béketárgyalásokba kezdtek. A „Daily Herald” párisi tudósítója jelentést közöl, amely szerint az amerikai kormány élehangú jegyzékben tiltakozott Párisban a francia csapatoknak a kínai polgárháborúba való beavatkozása ellen. Csangcsolin kínai tábornagy egy újságnak adott interjújában kijelentette, hogy a pekingi kormányt, mely Kína testén élőködő, vérszopó féreghez hasonló, végleg el kell távolítani.

Marinkovics és Mussolini találkozás

Belgrád, szeptember 25. A belgrádi lapok arról értesítik, hogy Marinkovics szerb külügyminiszter október elején Velencében találkozni fog Mussolinivel. Velencében a fűmei kérdéssel fognak tárgyalni.

— A margitai járásban lesznek a VI. hadtest hadgyakorlatai. A VI. hadtesthez tartozó csapatok ősi hadgyakorlata október 8-án veszi kezdetét. A gyakorlatok iránti előkészületeket már megkezdték. A hadgyakorlatok a margitai járásban lesznek megtartva.

— Fedák Sári a tengerbe veszett? Budapestről jelentik: Eddig még ellenőrizhetetlen hírek szerint a Cunard Line hajóstársaság Arabie hajója nyílt tengeren a nagy viharban elsüllyedt. A hajó utasai között volt Fedák Sári is.

— Festőművész, aki betörésre büjtogat. Néhány héttel ezelőtt Bukarest egyik legnagyobb ékszerüzletét, a Harskovics-féle üzletet éjnek idején kirabolták és egymillió 1 j értékű ékszert magukkal vevé, megszöktek. A bukaresti rendőrség hosszas nyomozás után megállapította, hogy a betörést Bozrupov Vasille festőművész eszette ki, aki betöréssel szövetkezett és az ő felbujtására hajtották végre a betörést. A nyomozás szerint a betörők és a felbujtó Kolozsvárra szöktek.

— Letartóztatott budapesti tőzsdebizomá nyosok. Budapestről jelentik: Lukács Nándor, Heim J. ques és Gerendai Gyula tőzsdebizomá nyosokat a rendőrség őrizetbe vette. Az ügybőkök ugyanis a zálogletébe nálunk elhelyezett szálamirészevényeket eladták.

— Nagyváradon az Uj Kelet részére hirdetések és előfizetések felvesz Blum Zsigmond, Oradea-Mare, Str. Alexandri (Teleki-u.) 4. szám.

* Észak- és Délamerikába utazók kérjenek azonnal prospektust „Cosulich Line”-től Buearesti, Calea Grivitei 181.

Figyelem!

Cipőosztályunk végleges kiárusítása miatt női, férfi és gyermekcipőket jóval gyári áron alul árusítjuk el.

„Au Printemps” ezelőtt Missir-áruház Cluj, volt Unió-u. 11.

Figyelem!

As Uj Kelet Szerkesztő Felelős az As Uj Kelet Jelölő Előfizetési felé

— H küldötték és dr. Pó realizálás visszér: ké jelen'ette, kal bi gondolat a város telket Cham a az Akkó-ményre k — O

igazolvan kieészítő hogy a láttamozá kások sze s novemb mindszok és valam van csapa azok is, a noknak t az 1900— gedszolgák óta nem soknak é vinnők is vagy dipló tiszteknek tekintet né

— Kád rül. Tudval mányrendek gen nyelvt kesseket. A ma is a leg sem bizonyít rium és a v nya vannak met nyelvet sem. Ezt egy féle varrog megidóztatta nyelvt felhá sága az ad nisztáriumú ros intézede magyar és n idegen nyelv tel felemlité ellenére, — a város továt láadóval, met nyelvt taláható. Ide érdekelte cége rosi hatós'go

— Ujab sok ügyébe igazgatóságát tóztatták Po nak, hogy a tulajdonított fogházak v összes fogház hogy akik b ként mondj — írja a „L rendű tisztj — Naszó sokat. Naszó állomáson teg tén. Több meg a zsidó a váratlan tá reskedő nem így ő támadó sággal szájt sujtottak. A kesek kimélet éretlen fiatal ben és komol közönség testi

er embert ölték
sevikiek

A „Chicago Tribune”
... mely szerint a bol-
zer embert ölték meg
ával.

megölt a ciklon

New-yorkból jelent
gy a Minnesota-állam
ciklon dühöngött. A
gölt.

a kínai felkelők
ny között

Saughai lapjelentések
ben álló kínai ellenfelek
kezdték. A „Daily He-
ntést közöl, amely sze-
élehangú jegyzékben
ia csapatoknak a kínai
közönsége ellen Csangso-
ságrának adott interjú-
pekingi kormányt, mely
szép féreghez hasonló,

s Mussolini
zása

A belgrádi lapok
Brinkovics szerb ká-
fén Velencében talál-
Velencében a fumei
i.
an lesznek a VI. had-
VI. hadtesthez tartozó
ata október 8-án veszi
írásúti előkészületeket
gyakorlatok a margitai
ra.

gerbe veszett? Buda-
ellenőrizhetetlen hírek
társaság Arabie hajja
ban elsüllyedt. A hajó
ri is.

betörésre bujogat.
rest egyik legnagyobb
lála üzletet éjnek ide-
lj értékű ékszert ma-
A bukaresti rendőrség
állapította, hogy a be-
festőművész eszelte ki,
és az ő felbujtására haj-
nyomozás szerint a be-
arra szökték.

apesi tőzsdébizomá-
tik: Lubács Nádor,
Gyula tőzsdébizományo-
veita. Az ügybőkök
nk elhelyezett szalámi-

Uj Kelet részére hir-
elvez Blum Zsigmond,
ri (Teleki-u.) 4. szám.
kába utazók kérjenek
ch Line“-tól Buerrestit.

unk végle-
ása miatt
gyermek-
al gyári
usitjuk el.
temps“
sir-áruház
nió-u. 11.
gyelem!

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság
napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
As Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás meg-
jelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei,
félévre 380 lei, egész évre 750 lei.

Hazaérkeztek a Lőmaan Akkó akció ki-
küldöttéi Palesztinából. Dr. Weisburg Chaim
és dr. Pollák Sandor, akik a Lőmaan Akkó-akció
realizálása ügyében Palesztinába utaztak, ma
visszérkeztek Kolozsvárra. Dr. Weisburg ki-
jelentette, hogy a terv megvalósulása ma sok-
kal biztatóbb, mint amilyen az első el-
gondolásban volt. Sikerült ugyanis Akkóban és
a város körül tizenöt ezer danamnyi
telket leopcionálni. Dr. Weisburg
Chaim a közeli, napokban fogja az érdeklődőket
az Akkó-ügyről kimerítőn és minden fontos körülményre
kiterjedően informálni.

Október 15 én kezdik meg a katonai
igazolványok láttamozását. A kolozsvári had-
kiegészítőparancsnokság közli az érdekeltekkel,
hogy a néptőlkebeli igazolványok, felmentések
láttamozása, valamint az iparosok és szakmunká-
sok szemléje október 15 én fog megkezdődni
s november 30 ig tart. Jelentkezni tartoznak
mindazok, akik 1878 és 1899 között születtek
és valamilyen címen szabadságolva lettek, akár
van csapatbeosztásuk, akár nincsen, ugyszintén
azok is, akiket katonai szolgálatra alkalmatlan-
oknak találtak. Jelentkezniök kell azoknak
az 1900—1922 kontingenstulajdonosoknak, akik se-
gédzolgáltatások voltak és 1924 március elsője
óta nem voltak gyakorlatra behíva. Az ipar-
soknak és szakmunkásoknak magukkal kell
vinniük iparigazolványukat, munkakönyvüket
vagy diplomájukat is. Ebben a kategóriában a
tisztviselők is jelentkezők kell rangra való
tekintet nélkül.

Káosz az idegennyelvű cégtáblák kö-
rűl. Tudvalevő, hogy a városi hatóságoknak kor-
mányrendeletükkel a jogot, hogy az ide-
gen nyelvű cégtáblák után külön városi adót szed-
hessenek. Az idegen nyelvűség kérdésében még
ma is a legnagyobb fejtélenség uralkodik, amit mi
sem bizonyít jobban, mint az, hogy a miniszte-
rium és a városi hatóságok teljesen külön vélemé-
nyre vannak arra nézve, hogy a magyar és német
nyelvet idegen nyelvnek kell-e tekinteni, vagy
sem. Ezt egy kontré eset is bizonyítja. A Singer-
féle varrógépgyár kolozsvári lelakstát a város
megadottatta, mert cégtábláján magyar és német-
nyelvű felírás is volt. A cég központi igazgató-
sága az adóhivatást megfellebbezte a pénzügymin-
iszteriumnál, mely jogtalannak minősítette a vá-
ros intézkedését, arra való hivatkozással, hogy a
magyar és német kisebbségek nyelvét nem lehet
idegen nyelvnek minősíteni. Mint jellemző tünetet
kell felemlitenünk, hogy a miniszterium álláspontja
ellenére, — mely pedig egyedül lehet irányadó, —
a város továbbra is a cégek százaát sújja cég-
táblásdóval, jóllehet e cégtáblákon magyar és né-
met nyelvű felírásokon kívül más cégfelírás nem
található. Ideje volna, hogy a kereskedők és az
érdekeltek egységesen intervenáljanak a vá-
rosi hatóságok önkényes intézkedései ellen.

Ujabb letartóztatások a fogházi lopá-
sok ügyében. Bukarestből jelentik: A fogház
igazgatóságánál történt lopások ügyében letar-
tóztatták Popescu igazgatót, akit azzal vádol-
nak, hogy a fogház több értékes holmiját el-
tulajdonította. A „Lupta” szerint Carnat, a
fogházak vezérigazgatója magához kérette az
összes fogházi tisztviselőket és arra kérte őket,
hogy akik bűnösnek érzik magukat, azok önké-
nt mondjanak le állásaikról. Ezek után
— írja a „Lupta” — eddig négy magasabb-
rendű tisztviselő mondott le állásáról.

Naszódon újra megverték a zsidó uta-
sokat. Naszódról jelentik: A hirhét naszódi
állomáson tegnap újra felháborító botrány tör-
tént. Több fiatalember közporral támadta
meg a zsidó utasokat, akik riadtan menekültek
a várulau támadás elől. Káhan Eizik visóli ke-
reskedő nem tudott idejében elmenekülni és
egy ó támadók kezei közé jutott, akik egy hu-
sággal szájon verték, majd többször a fejére
sújtottak. A legfőbb ideje, hogy az arra illeté-
kesek kíméletlen szigorral járjanak el az ilyen
éretlen fiatal emberek garázdálkodásaival szem-
ben és komoly eszközökkel biztosítsák az utazó
közönség testi épségét.

Minisztertanács elé kerül a moratórium
meghosszabbításának ügye. Bukarestből jelen-
tik: Az ipar- és kereskedelmi miniszter ér esítette
a kereskedelmi és iparkamarát, hogy a moratórium
háromhónapos meghosszabbítására beadott kérvényt
minisztertanács elé terjeszti.

Alagutat furnak Kisilva és Dornavatra
között. A minisztertanács hozzájárult ahhoz, hogy
a közlekedésügyi miniszterium négy és félmillió
hitelt kapjen a prianaí alagut megépítésére. Az új
alagut az épülő kisilva—dornavatrai vonalon lesz,
amely Máramaroszigeten át Erdélyt össze fogja
kötni Bukovinával. Ezzel az összeggel a nagyton-
tosságu vasutvonal építési költségei eddig 51 mil-
lió lejt tesznek ki.

A CFR. mizériái hivatalos jelentésben.
Bukarestből jelentik: A kormányt a CFR. ellen
elhangozott súlyos panaszok arra indították, hogy
bizottságot küldjön ki a CFR. anomáliáinak meg-
állapítására, főleg pedig azért, hogy az anomáliák
okait kivizsgálja. A bizottság részletes jelentést
adott be a közlekedésügyi miniszteriumhoz, amely-
ben kifejtje a CFR-nél tapasztalható fejtelenségek
okait. Az okok között elsőnek a megrendelések
nehézséges rendszere szerepel. Tudvalevő ugyanis,
hogy minden száz ezer lejnél magasabb megrende-
léshez a CFR. vezérigazgatójának a közlekedés-
ügyi miniszternek és a minisztertanácsnak aprobá-
ciója szükséges. Így tehát hét-höyol hónap telik el
addig, míg a szükséges anyag a vasut birtokába
jut. A másik súlyos ok a személyzet hiánya és
megbizhatatlansága. A nagyban megnövekedett
román vasutak hálózatához a személyzet sapor-
odása nem megfelelő arányu. A vasuti hidak ügy-
osztályánál a háboru előtt, amikor alig volt meg-
rongált hid, harminctét mérnök dolgozott, ma pe-
dig, amikor háromszázra emelkedett a hidak
száma, mindössze tizenkilenc mérnök dolgozik. A
vasut rossz működését még a vasut igazgatásában
érvényesülő politikai befolyásban látja a jelentés.
Sajnos konstatálnunk kell, hogy ebben teljesen
igaza van a jelentésnek, ami annál szomorubb,
mert ezért az állapotért kizárólag a kormány a
felelős. A jelentés részleteihez pedig csak annyit
hozzáfűzni valók van, hogy a bizottság jelentésé-
ben foglalt okok a sajtó útján már számtalanszor
a kormány tudomására juthattak, hiszen minden
likus tudja, hogy mi okozza a CFR. körüli bajok-
kat. Ha még sincs semminemű javulás, ennek
szintén kizárólag a kormány az oka.

Meglopták, vagy sikkasztott? Aradi
tudósítónk jelentik: Az itteni Róth és Neumann
börnyökerekesedő cég utazójától százhatvanpöc-
ezet lej inhaszállt pénzt loptak el. A rendőrség
nyomozást indított annak kiderítésére, vajjon a
pénzt tényleg ellopták-e az utazótól, vagy pedig
elsikkasztotta.

Felhívás a mizrachista helyic oportok-
hoz. Az erdélyi Mizrachiszervezet előkészítőbizott-
sága felhívja az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség
kötelékébe tartozó azon helyicoportokat, amelyek
az ötödik országreszi konferencia határozata értel-
mében megalakítandó nagyváradi Mizrachí központ-
hoz csatlakozni kívánsák, hogy ezt a szándékukat
tagjaik névsorának közlésével egyidejűleg jelentsék
be a következő címre: Nussbaum Samuel, Oradea-
mare, Calea Bulikovszky.

Nagy
harisnyavásár
melyen leszállított árákkal.
Kötött harisnya min- 25
den színben lei
Flohr-harisnya minden 53
színben lei
Muszlin harisnya divat- 69
színben lei
Cérna-muszlin minden 98
színben lei
Selyemfátyol harisnyák 125
minden színben lei
BLATT
FÓTÉR 13
Divatkeztükben és kötöttárúkban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

Megölte, mert az anyját védelmezte.
Máramaroszigetről jelentik tudósítónk: Kocinger
cipőtisztító lakásán anyjára támadt, akit átlegelni
kezeltt. E t látva, Kolobosák János közműves karó-
val Kocingerre támadt. Kocinger az anyját védel-
mező Kolobosákokt erre melleo szurta. A rendőr-
ségen Kocinger azt a vallomást tette, hogy azért
szurta meg a közművest, mert az oktalanul reá-
támadt. Kolobosák az éj folyamán behalt sérülé-
lésébe. Kocingert mindenre verekedő embernek is-
merte, asiról bebizonyosodott, hogy Kolobosák
megsebesítésétor nem volt részeg állapotban.

Szentpétervárt elöntötte a Néva Szent-
pétervárról jelentik: Szentpétervárt a napok óta
dühöngő vihar következtében, mely a tenger vizét
a Névába szorította, a kiáradt folyó elöntötte.

A Weltner ügy óvatosságra inti a ma-
gyar emigránsokat. Budapestről jelentik: Peyer
szocialista képviselő tagnap elindult a londoni
nemzetközi szocialista kongresszusra, ahol az Inter-
nacionálé hatv-néves jubileumát ünneplik meg. A
jubileumon résztvesznek Wanderwalde belga mi-
niszter, Banting volt svéd miniszterelnök, Macdonald
angol miniszterelnök és Leon Blum, a francia
szocialisták vezére. Peyer az emigráns-pererekkel
kapcsolatban kijelentette, hogy a Weltner ügy az
emigránsokat óvatosságra tanította meg. Éppen
ezért az emigránsok megvárják a magyarországi
politika irányváltozását és mig ez be nem követ-
kezik, nem térnek haza.

Eljegyzés. Gleicher Dórikát Ratosnyárd
eljegyezte Sporn Bezső Alsórépa. (Minden külön
értesítés helyett)

A hadbírósnak adnak át minden
zavargót. Ma éjezaka a központi rendőrség köz-
lében Florán Vasile és Kovács Gyula sofőrök
részeg állapotban összeverekedtek. A verekedőket
előállították és kihallgatásuk után átadták őket a
hadbírósnak. A hadtestparancsnokságnak ugyanis
van egy rendelete, mely szerint mindazon éjezakai
zavargók, akik lármájukkal vagy egyébbe a vá-
ros rendjét és nyugalmaát megzavarják, foglalkozá-
sukra való tekintet nélkül a hadbírósnak kell
átadni. A rendőrlégények szigorú utasítást kaptak
a rendelet betartására.

A parasztpárt cáfolja Mihalache tár-
gyalásait. Bukarestből jelentik: Az „Aurora” ka-
tegórikusan megcáfolja azt a hírt, hogy Junian
hílepett a parasztpártból. Ezt a hírt párt ellen
irányuló manővernek tekintik. Ugyancsak megcá-
folja a „Lupta”-nak azt a hírt is, hogy Miha-
lache Val ni de Munteban tárgyal Jorgával és
árgetoianuszt pártjaik együttműködéséről. A pa-
rasztpárt hivatalos lapja hangsúlyozza, hogy a párt
sohasem gondol árgetoianusval való együttműködésre.

Befejezték a csongrádi pörben a bizo-
nyítási eljárást. Budapestről jelentik: A szol-
nói törvényszék a csongrádi pörben ma fejezte
be a bizonyítási eljárást. Borsos királyi ügyész
vádbszédében a legszigorubb büntetést kéri a
vádoltakra, akik bár ártatlan embereket ölték
meg. A törvényszéki tárgyalás során semmi meg-
bánást nem mutattak, sőt miadant tagadva
igyekeztek a büntetés elől menekülni. Holnap
a vádlottak védőit fogja a törvényszék meg-
hallgatni.

Fegyveres rablók bombatámadása egy
gyorsvonat ellen. Varsóból jelentik: Loboza al-
lozás közvetlen közelében fegyveres banda meg-
állított egy személyvonatot, amelynek mozdonya
előtt bombát robbantottak fel. A vonat megállt
és a támadók az utasokat kirabolták. Eután le-
kapcsolták a mozdonyt a vonatról és azt vonatve-
zőtől nélkül u'nak engedték. A mozdonyt Pínskben
megállították. A banda, amely automatikus pusztá-
val felfegyverzett negyven emberből állott, eltűnt.

A nagyváradi „Sportlap” betiltását
kérlik. A nagyváradi ismeretes sportbotrányok
mára igen érdekes fejleménye lett. Dr. Pelle János
és Be'a Romulus beadvánnyal fordultak a pre-
fektushoz, amelyben kéri, hogy a „Sportlap”
megjelentését tiltsa be. A beadványban arra hivat-
koznak, hogy a „Sportlap”-nak azt a számát,
amely a botrányval foglalkozott, nem mutatták be
a cenzurának.

Nagy vihar a francia provanszben.
Nimesből jelentik: A provanszban óriási vihar
dult végig. Egy megáradt folyó a vasuti hidat el-
ragadta, minek következtében a hidon keresztül
száguldó vonat mozdonya a vízbe zuhant. A moz-
dony fűtője szenné égett. A vaucusei mezőséget
teljesen elöntötte az árvíz, a hidak összeomlottak,
a malmok kigyulladtak. A vihar óriási kárt tett a
szőlőkben is. Az egész vidéken a vasutforgalomban
súlyos zavar állott be.

KÖZGAZDASÁG

Ankét a záróra országos rendezésére

A kolozsvári kamara egységesítő javaslata. Döntés előtt a nagyjelentőségű kérdésben

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 25. Az Uj Kelet tudostojától.) A még mindig rendezetlen zárórakérdés ügyében a kolozsvári rendőrprefektúra átirattal fordult a kereskedelmi és iparkamarához, amelyben arra kéri a kamarát, tegyen javaslatot arra nézve, miként gondolja véglegesen megoldhatónak a záróra rendezését. Tény az, hogy a zárórakérdés körül az egész országban teljes fejtelenség uralkodik. Vidéken a jegyzők, községi bírók teljesen önkényesen határozták meg a záróra idejét, ami természetesen a legnagyobb fejtelenségre, viasszás állapotok teremtésére vezetett.

A kolozsvári kamara most dolgozta ki memorandumát, amely két részre oszlik és javaslatot tesz úgy a közönséges munkanapok zárójának, mint a vasárnapi zárójának rendezésére. A munkanapok záróját illetően a kamarának az az álláspontja, hogy a rendőrségnek tulajdonképpen nem áll jogában megszabni a záróra idejét, mert az érvényben lévő magyar törvények szerint ez a törvényhatóságok hatáskörébe tartozik, amelyet jelenleg a prefektusok helyettesítenek. A vasárnapi záróra kérdésében az a kamara álláspontja, hogy

ezt csak országosan és egységesen lehet rendezni, ami ha sikerül, a kamara nem zárkózik el a rendezés szankcionálásától.

A helyi hatóságok eddigi intézkedései teljes zavarra vezettek, éppen ezért azt javasolja a kamara, hogy az új szabályrendelet hazája érvényben az eddig érvényben lévő magyar törvényt, ami által a zárórának általános és országos kérdése rendezve lesz. A vasárnapi záróra kérdésében csak a belügyminiszternek van jog a döntési, éppen ezért olyan intervenciót kell föltüntetni, mely a vasárnapi záróra kérdését is egységesen rendezti.

A kamara szeméremre a magyar helyesnek hogy a záróra tekintetében különbséget tegyenek belvárosi és külvárosi üzletek között. Javasolja továbbá, hogy minden ünnep előtti napon az üzletek záróját automatikusan egy órával meghosszabbítsák, így a divatruküzletek hűtőnyitól a szőlőszar és fűszerüzletek nyitól kilencig. A rendőrprefektúra és a kamara között a tárgyalások most vannak a legnagyobb remélhető, hogy pár napon belül a sokat halogtatott záróra kérdése végre megnyitató megoldáshoz érkezik.

Uj rendelkezések a bányákról és ásványvízforrásokról. Az ipar és kereskedelemügyi miniszter körrendeletet adott ki, melyben érteti a bányák és ásványvízforrások tulajdonosait, hogy az új bányatörvény értelmében a minisztérium bányászati vezérigazgatóságok felügyelete alá kerültek. A rendelet közli, hogy ezen túl a bányatörvény 230-234. szakasza szerint fognak koncessziókat kiemelési és bányászati engedélyeket kiadni a bányákra, viszont ásványvízforrásokra a 220-228. paragrafus vonatkozik. A bányatulajdonosok a termelés egy százalékát tartoznak bányaadó fejében fizetni, míg az ásványvízforrások tulajdonosai az e százalékos bányaadón kívül külön megadóztatás alá esnek, ha berendezett fürdőket tartanak, egyúttal a forgalomba hozott ásványvizet, iszap és egyéb termékek után is. A tulajdonosok kötelesek írásbeli jelentést tenni a területi bányahatóságoknak a termelés kvantumáról, azonnali rendes regisztrációt kell vezetniük az adó megállapítása érdekében.

Garofid volt miniszter kilépett a legfőbb gazdasági tanácsból. Bukarestből jelentik: A legfelsőbb nemzetgazdasági tanácsban súlyos konfliktus tört ki. Mint ismeretes, a minisztertanács még három hónappal ezelőtt szabaddá tette a gyapjú kivételét, az erre vonatkozó királyi dekrétum, amely az exportilletékeket is közölte, megjelent a „Monitorul Oficial”-ban, mégis a kereskedelmi és iparügyi minisztérium mai napig még nem lépette életbe ezt a rendeletet. Emiatt most Constantin Garofid volt földművelésügyi miniszter

és Paul Theodoru, a mezőgazdasági szindikátusok szövetségének delegátusa kiléptek a legfőbb gazdasági tanácsból. Garofid egyike Románia legkeményebb és legfontosabb törvényéből való kimaradása súlyos veszteséget jelent Románia válságával küzdő gazdasági életére.

Megint szabad az áruexport Bukovinából. A hatással ezelőtt Bukovinára elrendelt árukiviteli tilalmat a kormány felfüggesztette, mint hogy a járványos létfene teljesen megszűnt az állatok között.

A kolozsvári ipartestületnek engedély kell az ülésezéshez. A szakterületi rendelet értelmében minden egyes ülés megtartásához a hatástalan parancsnokság engedély szükséges. Tekintettel a sürgős és elintézésre váró kérdések nagy komplexumára, a kolozsvári ipartestület vezetősége az alábbi kérelemmel járult Papp Danila hadtestparancsnokhoz, hogy egyszerűsített engedélyezze az ipartestület üléseinek külön engedély nélküli megtartását. Papp Danila tábornok a kérést megtagadta, annyi könnyebbséget azonban megadott, hogy minden egyes engedélyt tíz napi időtartamra ad ki az ipartestületnek.

A lej legutóbbi esésének okai. A londoni „Financial News” a lej legutóbbi esésével kapcsolatban azt írja, hogy azt a londoni és parisi pénzügyi csalódás okozta. Előzőleg is a lej esését emelkedett, mert a külföldi lejtal jóossok azt hitték, hogy Románia nagyobb kölcsönt fog kapni, amikor megtudták, hogy Bratianu nem is akar külföldi kölcsönt szerezni, lenvonták a lejártolyamát.

Uj cégbejegyzések Kolozsváron. A kolozsvári törvényszék cégbejegyzésénél újabban a következő társaságok kerültek bejegyzésre: Voith és Tsa női divatkereskedés Kolozsvár Tagjai, akik egyúttal a céget is jegyzik, Voith Miklós és G. n. w. d. H. rman. P. tsintár T. s. v. érek kézműves-teskedés. A társaság tagjai és cégjegyző: P. tsintár L. t. ács és P. tsintár András.

Hírneves fogászok bátran ajánlják, Mert h. sz. Farmodont fogkrémnek nem találja másat!

Rudolf Mosse No. 400

SANDOR ÁGOSTON
UTÓDA

CLUJ
Unió-u. 2

Pérfidivat különlegesség, legfinomabb fehérneműk saját műhelyekben készülnek

Értesítés!

Tisztelettel értesítem a t. vevőimet, hogy a

Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-u.) 2. szám alatt levő

szücs és szörme detailüzletemet megszűntetem és azt a Piafa Unirei (v. Mátyás ki útjén) 12. sz. alá helyeztem át.

Szücs 9s szörmekereskedők részére Cal. Victoriei 2. szám alatt volt detail üzletben angro osztályt létesítettem.

Teljes tisztelettel:

S. EISENSTÄDTER

SUCHARD
CSOKOLADÉ
HAZTARTÁSÉK ÉS NYERÉSEK

Elegáns

Férfi szövet, téli kabát- és double-szövetekért forduljon bizalommal

Tartós

Schwartz Jenő utódához

Cluj, Strada Regina Maria No 14.

Rudolf Mosse Rt. 4026

Szörme és fonalfestés!

Ószi ruhákat és bármilyen kolmót a legjobban fest és tisztít
"KRISTÁLY" KELMEFESTŐ-GYÁR
CLUJ

Szörme és fonalfestés!

Legolcsóbb

nőkabát beszerzési forrás az

Uránia divatház

Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 34. Uránia-mozival szemben. Sirocco 166

A ma
vontatott
lett, a kő
Osztrák k
395, cseh
37-55, dol
10 55, f
3-70-8-7

Bukare
London 87
37-80, Bé

Bukare
47, leva 1
francia fra
380, drae
lengyel má
korona 260

Zürich. 1
Amsterdam
526 00, Lo
2775, Mila
1575 00, B
740-00, Ba
101-00. B6

Uj
A kolozsvár
cég négy
val kényse
maga ellen.
kvótát ajánl
Lidó-étterm
eljárás mag
egy millióhat
ingatlanokat
millióegyszé
miért is hit
fel, hat hóna

Külföldi
erdélyi föld
A pénzügyi
szerint Brati
megnyernie a
dését két nag
vállalat az e
megalakulni,
be, amennyit
ez összes bef
visznek. A
hunyadi vas
megalakulni
jék képezni,
megalakított
donosa az ism
Ezeknek az e
álltaniok Rom
azonkívül a b

A brünni
felvették a
tárgyalások u
szövetség egy
es patot. A
közé és brünn
vesz részt a c
gában játszik
a legerősebb
met. Érdekes
brünni csapat
pesti játékos

Houben 10
res sikfutás né
rézt vett egy
három győzel
res sikfutásban
fatásban pedig
legjobb ellen
geive ismét f
idővel beállítot

Schaffer a
nem irta alá a
att vasárnap m
csapatában. H
elhatározása m
mázi fogja őt
szerint azonban
sem elégti ki
brünni csapatba
ben nagy szenz

A mai valutapiac

A mai napon további lanyhuló tendenciával folytatott üzemeltetés volt. Minimális kereslet mellett, a következő árfolyamokon történtek kötések: Osztrák korona 363-368, magyar korona 390-395, cseh korona 580-590, svájci frank 37-10-37-55, dollár 194 00-197, francia frank 10-45-10-55, font sterling 884-886, olasz lira 8-70-8-75.

Valutapiac szeptember 25-én

Bukarest. Devizák: Páris 1050, Berlin —, London 879, Newyork 197-00, Róma 850, Zürich 37-80, Bécs 28 00, Prága 590, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 780 00, márká 47, leva 140, török lira 112, font sterling 885, francia frank 1140, svájci frank 33-00, olasz lira 380, drachma 375, dinár 265 00, dollár 197 00, langyel márká 37-00, osztrák korona 23-50, magyar korona 26-00, cseh korona 585.

Zárlat. Nyitás—Zárlat: Berlin 125-50—125 25, Amsterdam 203-50—203 50, Newyork 596-50—528 00, London 2351 00—2352 00, Páris 2785—2775, Milano 2310—2307 50, Prága 1576-00—1575 00, Bukarest 89 00—89-50 Bécs 74-00—74-00, Budapest 266 00—265 00 Varsó 101-00—101-00. Bécs 74-35—74-40.

Ujabb fizetésképtelenségek Erdélyben. A kolozsvári Fából festék- és krétaárú-kereskedő cég négy millió kilencszáz negyvenezár lej passzívával kényszerregezési eljárás megindítását kérte maga ellen. A fizetésképtelen cég ötven százalékos kvótát ajánlott fel hitelezőinek. — A nagyváradai Lidó-étterem tulajdonosa szintén kényszerregezési eljárás megindítását kérte. A cég passzívája egymillió hatszáz negyvenezár lej, ezzel szemben az ingatlanokat és berendezéseket vérs alapul, kétmillió negyyszáz ezer lej aktívát mutat ki a cég, miert is hitelezőinek száz százalékos kvótát ajánlott fel, hat hónapon belül kiegyenlítési kötelezettséggel.

Külföldi tőkével kommercializálják az erdélyi földgazdaságokat. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium körében szerzett információ szerint Bratiannu Vintilának sikerült külföldi utján megnyernie a francia és angol tőke egyttműködését két nagyvállalat kommercializálására. Az egyik vállalat az erdélyi földgazd kommercializálására fog megalkudni, melybe az állam annyi tőkével lép be, amennyit a most kezében lévő földgazdaság, az összes befektetések, ételek és szondák képviselnek. A másik vállalat a kudzi és vajdahunyadi vasművektől és állami birtokokból fog megalkudni amelyek az állam hozzájárulását fogják képezni, valamint a Resica-művekből. Az így megalkotott konzern legerősebb külföldi társtulajdonosa az ismert londoni Wickers-pénzcsoport lesz. Ezeknek az egyesített üzemeknek kell majd előállítaniuk Románia vasárú- és fegyverszükségletét, azonkívül a balkáni államoknak szállítani fognak.

SPORT

A brünni Blue Star (Makkabi) egyesületét felvették a csehszlovákiai MLS-be. Hosszsz távgyalások után a csehországi magyar labdarúgó szövetség egyletei sorába felvette a brünni zsidó csapatot. A Blue Star egyelőre csak nemzetközi és barátságos mérkőzéseket játszik s nem vesz részt a cseh bajnokságban. Vasárnap Prágában játszik a Spirtával, amellyel szemben a legerősebb összeállításban veszi fel a küzdelmet. Érdekes, hogy az MLSz azzal indokolja a brünni csapat felvételét, hogy az tisztán budapesti játékosokból áll.

Houben 10.5 mp.-re javította a százméteres síkfutás német rekordját. Vasárnap Houben részt vett egy müncheni mittingen, amelyen három győzelmet aratott. Győzött a százméteres síkfutásban 10 6 os, a kétszáz méteres síkfutásban pedig 21 8 as idővel. Versenyen kívül legjobb ellenfeleinek 4-5 méter lönyt engedve ismét fatott 100 méteren és 10 3 mp.-es idővel beállította az új német rekordot.

Schaffer a brünni Blue Staarban. Schaffer nem írta alá a profi kötelező szerződés s emiatt vasárnap már nem is játszott az Amatörök csapatában. Hir szerint, ha Schaffer megmarad elhatározása mellett, az osztrák szövetség alkalmazni fogja őt állandó trénernek. B avatottak szerint azonban Schaffert ez az elintézési mód sem elégíti ki s véglegesen elhatározta, hogy a brünni csapatba lép át. A hír futballkörökben nagy szenzációt keltett.

Ujjáéled a német-francia sportbarátság. A párisi Rod Staar engedélyt kapott, hogy karácsonykor az SP. VG. Farth csapatát Parisban vendégül lássa. A németek ugyanakkor a párisi Olympique csapatát látják vendégül Berlinben. E két mérkőzéstől várják a két ország közötti sportbarátság ujjáéledését.

Országos atlétikai verseny Kolozsváron. Vasárnap Kolozsváraak szép atlétikai versenyben lesz része, amelyen az ország legjobb atlétái indulnak az országos bajnokságért. A verseny igen nagyméretűnek ígérkezik, amit bizonyít az a körülmény is, hogy a bukaresti lapok külön tudósítókat küldtek ki a versenyre. Jegyek elővételben kaphatók Sugár és Deutsch sportáruházában.

A Haggibbor házi teniszversenyére a nevezési határidő ma este lejár. Felkérjük azokat, akik a versenyre résztvenni óhajtanak, még a mai nap folyamán feltétlenül jelentkezzenek, annál is inkább, hogy a pályára való belépési jegyeiket idejében megkapasszák. A tenispályára való bejárat ugyanis a kétnapos országos atlétikai verseny idején csak külön jeggyel van csak engedélyezve, a házi verseny rendezősége azonban megtette a lépéseket abban az irányban, hogy a versenyen résztvevőket ez a tilalom ne érintse.

Külföldi eredmények. Bécs: Hakoah—Sportklub 3:1 (0:0). Bajnoki mérkőzés. Stockholm: S 2éd ország—Norvégia 6:1 (3:0). Pozsony: Admira (Bécs)—Bratiszlava 6:3 (3:0).

A Vienna, Bécs legjobb futballcsapata, vasárnap Budapesten játszik az UTE vel.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Színházi iroda közleménye

A vörös malom első sorozatának utolsó estéi. A műsor változatossá tétele érdekében a Vörös malom sorozatos előadásaiiban néhány napi szünetet kell tartani. Ugy tehát a gép konstrukciót szét kell szedni. Az első sorozat e hét végén fejeződik be s így szombaton este lesz a Vörös malom utolsó előadása ebben a sorozatban. Aki tehát még nem látta vagy még egyszer meg akarja nézni Molnár Ferenc hatalmas művét az péntek estére vagy szombat estére gondoskodjék jegyről.

Huncut a lány. Igen nagy a közönség érdeklődése a Huncut a lány című friss operette újdonság vasárnap esti reprize iránt. A szellemes szövegű ötletes és finom zenéjű új operettnek az elmúlt évad végén rendkívüli sikere volt. Most pedig jórészt új szereposztással fog színpadra lépni.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Péntek: A vörös malom (9-édszer. Mérsékelttel emelt helyárrakkal. Bérletszűnetben. Sorozat 58)

Szombat d. u. 4-kor: Hattyulovag (Operette újdonság 11-édszer. Részben új szereposztással, Neményi Lilivel, Erényi Bóskével, Tompa Bélával, Bányász Istvánnal. (Mérsékelt helyárrakkal, sorozat 57)

Szombat este 8-kor: A vörös malom (10-édszer. Mérsékelttel emelt helyárrakkal. Bérletszűnetben, sorozat 58)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Gyere be rózsám. (Operette újdonság 7-édszer, mérsékelt helyárrakkal, sorozatszám 59)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó. Péntek, szept. 26. Premier. *Márlon apó pattona.* Nagy dráma, 6 felvonásban Corraon és Graige darabja után. Főszerepben Ferribili Ganzoles. Befejezőleg egy Zigotto-bóhizat.

Uránia-Mozgó. Péntek, szept. 26. *A féltelmes Jim.* Szenzációs regény az amerikai cowboyok életéből, 6 felvonásban. Főszerepben Tom Mix a híres amerikai cowboy

Apollo-Mozgó. Péntek, szeptember 26. *A fegyenc gróf.* Szenzációs bűnügyi dráma, 5 felvonásban. Főszerepben Grste Freund.

Hölgyeim! Mélyen leszállított árak mellett drusilja filz és bársony modelljeit az

"IDEAL"

kalapüzlet, Cluj, Calea Regele Ferdinand 8. szám. Golya-druhdzsal szemben. Alakítások és formálások 48 óra alatt készülnek.

CLUJ, STR. AVRAM JANCU (volt Petőfi-u. 8) Telefon: 4-82.

Gyárt: evőeszközöket, szervizeket, disztárgyakat stb. Csak viszonteladóknak! Ezüstöt (törmeleket is) a legmagasabb napiáron vesz. Ugyanott tanulmányok felvételnek.

Pályázat

Az érmihályfalvai orth. izr. hitközség elemi iskolájánál megüresedett ig.-tanítói állásra pályázat hirdettetik. Pályázók, kik törvényes képesítéssel bírnak, kéretnek, hogy kérvényüket, kort, működést, családi állapotot igazoló bizonyítványokkal jövő hó 15-ig alulírott elnökséghez beküldeni sziveskedjenek. Fizetés megegyezés szerint. Pályázhatnak tanítónők is.

Valea lui Mihai (Érmihályfalva), 1924 szept. 22.

(Bihor-m.) Pollák Mór. iskolaszéki elnök.

Telefon: 4-55.

Telefon: 4-55.

MOARA ROMANATULUI BALS

Nagyrománia egyik nagyobb malomvállalata, Clujban P. M. Viteazul (v. Széchenyi-ter 18. sz. alatt, a Központi liszt és terményraktár helyiségeiben lisztlerakatot létesített.

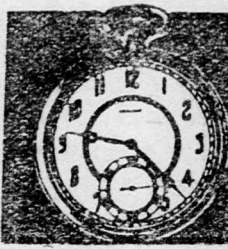
Árak:

	kicsinyben	nagyban
Nullás liszt 1 kg.	Lej 12-50	12-—
Főző liszt 1 kg.	" 11-50	11-—
I. rendű kenyérliszt 1 kg.	" 10-50	9-90
22%-os " 1 kg.	" 8-50	8-—

A kicsinybeni árak papirzacskóban, a nagybeni árak zsák nélkül értendőek. Vagontételekben további kedvezmény.

Elsőrendű minőség. Pontos kiszolgálás.

Radio 4441

Longines
7 GRANDS PRIX
Legjobb óra

ajánlják, krémnek

UTÓDA

CLUJ Unió-u. 2

különböző, legfinomabb, árnyalatú, készülnék

Kosuth alatt levő

zörme temet

azt a Piasfa és ki ályeztettem

ok részére Cal. volt detail üzlet létesítettem.

ADTER

ARD

ADÉ

7-9 /ESRE

me és festés!

erdinand 34. ben. Sirocco 166

